

ÕIGUSKANTSLERI AASTA 2020/2021

Eraelu kaitse

Põhiseaduse § 26 kaitseb perekonna- ja eraelu puutumatust, mille lahutamatu osa on õigus isikuandmete kaitsele. Riik tohib inimese eraellu sekkuda, sealhulgas tema isikuandmeid töödelda, üksnes õigusaktidega sätestatud juhtudel. Igasugust sekkumist tuleb põhjendada ja see peab piirduma rangelt vajalikuga. Mida jõulisemalt tungib riik inimese eraellu, seda kaalukamad peavad olema seda õigustavad argumendid.

Lisaks põhiseadusele reguleerib isikuandmete töötlemist Euroopa Liidu [isikuandmete kaitse üldmäärus](#). Seda täpsustab 2019. aasta jaanuaris jõustunud [isikuandmete kaitse seadus](#).

Õiguskantslerile saadetakse palju isikuandmete töötlemist puudutavaid avaldusi. Ka lõppenud ülevaateaastal oli hulk pöördumisi seotud koroonaviirusega. Inimesed pahandasid, et nende isikuandmeid oli töödeldud viirusega võitlemise ettekäändel. Pahatihti olid avalikuks saanud nakatunud inimeste terviseandmed. Sellele üldjuhul õigustust ei ole.

Koroonapandeemiaga seotud piirangud

Õiguskantsleri poole pöördus koroonaviirusega nakatunud lasteaiakasvataja, kes oli oma positiivsest testitulemusest teatanud ka lasteaija juhtkonnale. Direktor otsustas saata nakatunud õpetaja rühma lapsed koju. Ühtlasi teatas ta lapsevanematele haigestunud kasvataja nime. See omakorda vallandas lapsevanemate meelepaha, kuigi kasvataja oli käitunud vastutustundlikult.

Õiguskantsleri hinnangul pole nakatunute isikuandmete avaldamisele mingit õigustust. Hirmu viiruse ees võib mõista, ent nakatunute häbimärgistamisega koroonaviirust ei võida. Selline häbimärgistav avalikustamine võib innustada inimesi haigust varjama. Delikaatse terviseinfo avalikustamine on ühemõtteliselt keelatud. Ka kõnealusel juhul polnud põhjust lasteaija töötaja nakatumisest sellisel viisil teatada.

Õiguskantslerile esitas avalduse spordiklubi külastaja, kes ei olnud rahul, et spordiklubi soovis mõõta tema kehatemperatuuri ja registreerida külustus nimeliselt. Spordiklubi klient tõlgendas seda isikuandmete lubamatu töötlemisena. Klubi põhjendas rakendatud meetmeid koroonaviiruse ulatusliku levikuga.

Õiguskantsleril ei ole õigust sekkuda eraõiguslike asutuste tegevusse. Kui inimese arvates töötleb spordiklubi või muu eraõiguslik asutus (pood, haigla vms) tema andmeid õigusvastaselt, tuleb tal sellest teatada Andmekaitse Inspeksioonile. Isikuandmete kaitse seaduse § 56 lõike 1 kohaselt lasub just Andmekaitse Inspeksioonil kohustus jälgida isikuandmete töötlemisele kehtestatud nõuete täitmist.

Õiguskantsler pidi vastama ka küsimusele, kas Läti Vabariigil on õigus koroonaviirusega võitlemise eesmärgil küsida Lätisse tulijatelt nende terviseandmeid. Teise riigi ametiasutuste tegevuse üle valvamine ei ole õiguskantsleri pädevuses. Seepärast soovitas õiguskantsler pöörduda oma etteheitega Läti ombudsmani poole, kes kontrollib, kuidas järgitakse hea halduse tava ja kas Läti Vabariigi tegevus ? muu hulgas piiril isikuandmete kogumine ? on seaduslik.

Küsimused, mille lahendamine ei ole õiguskantsleri pädevuses

Õiguskantslerilt küsitakse tihti nõu, kui ajakirjanduses on avaldatud andmeid inimese eraelu kohta. Häirivaks võib osutuda informatsioon kunagise, ent praeguseks aktuaalsuse kaotanud süüteo kohta, samuti põhjendamatu väärtushinnang või valeväide.

Inimese enda nõusolekuta võib ajakirjandus isikuandmeid avaldada siis, kui korraga on täidetud kolm tingimust: konkreetse inimese kohta andmete avaldamise vastu on avalik huvi, andmete avaldamisel järgitakse [ajakirjanduseetika](#) põhimõtteid ning isikuandmete avaldamisega ei kahjustata ülemäära inimese õigusi. Selline avalik käsitus peab puudutama avalikkuse jaoks olulisi küsimusi, mitte täitma pelgalt inimeste uudishimu rahuldamise või meediakanali ärihuvide teenimise eesmärki.

Järelevalve eraõiguslike ajakirjandusväljaannete tegevuse üle ei ole õiguskantsleri pädevuses. Selliste kaebuste esitajatele selgitab õiguskantsler võimalusi, kuidas oma õigusi kaitsta.

Ajakirjandusega seotud, sisult tsiviilõiguslikke vaidlusi tuleks lahendada poolte kokkuleppel. Kui kokkuleppele ei jõuta, võib vaidluse lahendada maakohus. Põhiseaduse § 15 annab igäihele õiguse pöörduda kohtusse. Seda õigust on otstarbekas kasutada ka juhul, kui inimese hinnangul on teotatud tema au või head nime. Siin pole oluline, kas kohatuid või valesid hinnanguid või andmeid on avaldanud eraisik (näiteks anonüümses kommentaaris) või ajakirjandus. Enda õiguste kaitse aitab ühiskonnale meenutada, et ka veebis sõna võttes tuleb teist inimest austada ja oma sõnade eest vastutada.

Kui inimene leiab, et ajakirjandusväljaanne on rikkunud ajakirjanduseetika põhimõtteid, võib ta pöörduda [Pressinõukogu poole](#). See ajakirjanduse eneseregulatsiooni organ pakub võimaluse leida meediaga vastuollu sattunult ka kohtuväliseid lahendusi.

Isikuandmete kaitse seaduses sätestatud nõuete täitmist jälgib riigi tasandil Andmekaitse Inspektsioon. Kui keegi tunneb, et isikuandmete töötlemisel on rikutud tema õigusi, soovib õiguskantsler saata kaebuse ka Andmekaitse Inspektsioonile. Menetluste kokkuvõtteid ja isikuandmete töötlemise kohta esitatud tähelepanekuid saab lugeda Andmekaitse Inspektsiooni [aastaraamatust](#).

Õiguskantsleri poole on pöördutud ka otsingumootoris kättesaadavate isikuandmete eemaldamise sooviga. Näiteks juhul, kui inimese kohta tehtud kohtuotsused on otsingumootori kaudu vabalt kättesaadavad ja avaldajaga (eraõiguslik juriidiline isik) ei õnnestu ühendust saada.

Õiguskantsleri pädevuses pole valvata eraõiguslike juriidiliste isikute tegevuse üle. Küll aga peab näiteks veebiportaalil olema õiguslik alus, kui ta soovib avalikustatud isikuandmeid töödelda. Andmete varasem avalikustamine (nt Riigi Teataja kaudu kättesaadav kohtulahend) ei anna automaatselt õigust andmeid valimatult uuesti avaldada. Isikuandmete ilma piiranguteta avalikustamine ei ole lubatud.

Kui veebiportaal töötleb isikuandmeid õigusvastaselt, tuleb selle kohta esitada põhjendatud avaldus ka Andmekaitse Inspektsioonile.

Kui otsingumootor kuvab linke veebilehtedele, mis kajastavad inimest puudutavaid andmeid (nt isikuandmeid sisaldav kohtulahend), tuleks pöörduda otse otsingumootori poole ja taotleda isikuandmeid sisaldava lingi tulemuste loetelust eemaldamist. Eemaldatud link ei mõjuta veebiportaali sisu, vaid üksnes kuvatud otsingutulemuste nimekirja. Ka selle taotluse lahendamisse ei saa õiguskantsler sekkuda.

Tihti avaldavad inimese kohta isikuandmeid nii-öelda infoportaalid, kelle tegevuse üle teeb järelevalvet Andmekaitse Inspektsioon. Ülevaateaastal saatis inspektsioon majandusinfoportaalidele [õigusliku analüüsi ja ettepanekud](#), et infoportaalid tegutseksid isikuandmete kaitse üldmääruses kehtestatud nõudeid arvestades.

Andmete avaldamine ja kasutamine

Õiguskantslerilt palus abi inimene, kes tundis end häirituna, sest sai Tervise Arengu Instituudilt kutse vähi sõeluuringule. Avaldaja hinnangul tekitas see kutse temas stressi, kuna ta oli pidanud varem läbi tegema

keerulise operatsiooni.

Tervise Arengu Instituut lähtub sõeluuringute läbiviimisel seadusest ja [vähi sõeluuringute registri põhimäärusest](#). Vähi sõeluuringute register kogub andmed riigi infosüsteemide andmevahetuskihi vahendusel teistest andmekogudest. Instituudi kui vähi sõeluuringute registri vastutava töötleja tehtud päringud on masspäringud, mis saadetakse kõigile sihtrühma kuuluvatele inimestele isikukoodi ja uuringukoodi alusel.

Vähi sõeluuringu sihtrühmast jäetakse välja inimesed, kellel on näiteks eelneva 60 kuu jooksul diagnoositud pahaloomuline kasvaja (täpsemad põhjused on esitatud vähi sõeluuringute registri põhimääruse § 7 lõike 2 punktides 1?3). Kõik sihtrühmast välja jätmise põhjused on meditsiinilised, mistõttu ei saa õiguskantsler neid hinnata.

Kõigi sõeluuringute üldine eesmärk on kasvajate ennetamine ja nende varajane avastamine. Sõeluuringute tegemine aitab õigeaegselt alustada ravi ja päästa elusid. Tervis on inimese kalleim vara ning õiguskantsler soovib kõigil kutsututel sõeluuringus osaleda. Konkreetsel juhul arvestas Tervise Arengu Instituut inimese soovi ning korduskutset talle ei saadetud.

Õiguskantsleri seaduse § 34 lõike 1 kohaselt võib õiguskantsler kontrollida põhiõiguste ja -vabaduste tagamise põhimõtte ja hea halduse tava järgimist ka omal algatusel.

Õiguskantsleri tähelepanu pälvis tõsiasi, et Raadiku munitsipaalkorterisse elama asuda soovivate inimeste andmed olid linnaosavalitsuste kodulehtedel avalikud. Andmed olid avaldatud Pirita, Lasnamäe (mh Exceli tabel 400 noore perega), Kristiine ja Haabersti kodulehel. Avalikustamist reguleerib [Tallinna linnavalitsuse määrus](#). Määruse lisades sätestatu on praegu kehtiva andmekaitseõiguse seisukohast aegunud ja sisult eksitav. Õiguskantsleri hinnangul ei olnud nende andmete avaldamiseks ühtegi sisulist põhjust. Pärast õiguskantsleri sekkumist eemaldati nimekirjad kodulehelt. Korteritaotlejad saavad nüüd teavet oma taotluse kohta linnaosavalitsuselt. Küll aga on seni uuendamata õigusvastase olukorra tinginud linnavalitsuse määrus koos lisadega.

Õiguskantsler on juhtinud tähelepanu ka probleemidele, mis on seotud füüsilisest isikust ettevõtjate (FIE) isikuandmete avalikustamisega äriregistris ja majandustegevuse registris. Äriregister ja majandustegevuse register ei kohusta FIE-t märkima ettevõtte aadressiks kodust aadressi, kuid mõnel ettevõtjal ei pruugi olla muud mõistlikku valikut.

Kui FIE kannab registrisse enda elukoha andmed, muutuvad need avalikult kättesaadavaks ja neid võib seostada konkreetse inimesega. Ettevõtte registreeritud aadressi põhjal võib küllalt suure tõenäosusega teha järelduse ka FIE elukoha kohta (nt korter või eramaja). Mõnd ettevõtjat võib see häirida. Sarnases olukorras on ainuosanikuga osahingud ja ainsa juhatause liikmega mittetulundusühingud, kes ei vaja tegevuseks kontorit või äripinda.

Registrites isikuandmete avalikustamist käsitleb Justiitsministeerium tellitud revisjoni käigus. Paraku on revisjoni tähtaega korduvalt edasi lükatud ning pole selge, kas revisjon selle probleemi lahendab.

Jälitustegevus

Õiguskantsler kontrollib, kas julgeoleku- ja õiguskaitseasutused teevad isikuandmete varjatud töötlemise toiminguid seaduslikult.

2021. aastal kontrollis õiguskantsler peamiselt jälitusasutusi, mis korraldavad kriminaalmenetluse seadustiku normide ja reeglite alusel telefonikõnede ja vestluste pealtkuulamist, kirjavahetuse jälgimist ning koguvad, töötlevad ja kasutavad isikuandmeid muul varjatud viisil.

Järelevalve abil on võimalik tagada, et varjatud toiminguid tehakse põhjendatult, see tähendab kooskõlas

õigusaktide ja taotletava eesmärgiga, ning inimeste põhiõigusi arvestaval viisil. Ka siis, kui asjaomaste asutuste tegevus on formaalselt õiguspärane, seisab õiguskantsler selle eest, et inimeste põhiõigustega arvestataks maksimaalsel võimalikul moel. See aitab maandada ebakindlust ja hirmu põhjendamatu jälitustegevuse ees. Jälitustegevuse regulaarne, tõhus ja sõltumatu järelkontroll on oluline inimese õiguste garantii.

2020.-2021. aastal kontrollisid õiguskantsleri nõunikud, kuidas Politsei- ja Piirivalveamet ning Maksu- ja Tolliamet on jälitustoiminguid tehes järginud isikute põhiõigusi. Kontrollkäigud tehti Politsei- ja Piirivalveameti sisekontrollibüroosse, Ida prefektuuri kriminaalbüroosse, Lääne prefektuuri kriminaalbüroosse, Lõuna prefektuuri kriminaalbüroosse, Põhja prefektuuri kriminaalbüroosse, Keskkriminaalpolitseisse ning Maksu- ja Tolliameti uurimisosakonda.

Lisaks kriminaalmenetluse seadustikule reguleerib teatud liiki jälitustoimingute tegemist ka mitu eriseadust. Kriminaalmenetluse seadustiku § 126² lõike 10 kohaselt võib teha jälitustoiminguid ka kriminaalmenetluse seadustikus sätestamata alusel, muu hulgas juhtudel, mis on loetletud vangistuseseaduse §-s 33², maksukorralduse seaduse §-s 81² ja tolliseaduse §-s 10 ning politsei ja piirivalve seaduse §-des 75⁰ ja 75², relvaseaduse §-s 35², tunnistajakaitse seaduse §-s 18¹ ning turvaseaduse §-s 46¹. Õiguskantsleri nõunik kontrollis, kui sageli on nimetatud alustel alates 2013. aastast jälitustoiminguid tehtud.

Julgeoleku- ja jälitusasutustesse tehtud kontrollkäikude detailsed kokkuvõtted pole avalikud, sest need sisaldavad riigisaladust või ametkondlikuks kasutamiseks mõeldud informatsiooni. Kokkuvõtete adressaadiks on järelevalvatavad asutused ja ka ametkonnad (Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon, kohus, prokuratuur), kes samuti vastutavad jälitus- ja julgeolekuasutuste tegevuse seaduslikkuse eest.

Jälitustoimikute kontroll

Õiguskantsleri nõunikud tutvusid kontrollkäikudel Politsei- ja Piirivalveameti ning Maksu- ja Tolliameti jälitustoimikutega, milles aktiivne menetlus oli kontrollimise ajaks lõppenud. Kokku kontrolliti 135 jälitustoimikut.

Õiguskantsleri nõunikud hindasid, kuidas on tagatud nende isikute põhiõiguste ja huvide kaitse, kes satuvad kriminaalmenetluse käigus tehtava varjatud andmekogumise (jälitustoimingu) objektiks kas kuriteo kahtlusalusena või nn kolmanda isikuna (sh juhuslikult). Kontrolliti eelkõige seda, kas kuriteo kohta teavet kogudes oli jälitustoiming igal konkreetsel juhul õiguspärane (sh vältimatu ja vajalik) ning kuidas täitsid jälitusasutused isikute jälitustoimingust teavitamise nõudeid.

Põhiõiguste tõhusama kaitse tagamiseks tegi õiguskantsler jälitusasutustele ja prokuratuurile mitmeid ettepanekuid, mis puudutasid eelkõige inimeste teavitamist ning jälituslubade põhjendamist.

Jälitustoimingute load

Jälitustoiming on õiguspärane ainult siis, kui jälitustoimingu loa taotlemisel ja jälitustoimingu tegemisel on järgitud seaduse nõudeid. Loa jälitustegevuseks saab anda kohus või prokuratuur ning see luba peab olema alati sisuliselt põhjendatud. See tähendab, et iga jälitustoimingu tegemiseks antud luba peab olema seostatud konkreetse kriminaalmenetluse asjaolude ning faktidel rajanevate põhjendustega selle kohta, miks ei ole konkreetses kriminaalasjas jälitustoiminguid tegemata võimalik oluliste raskusteta või õigel ajal tõendeid koguda.

Nõuetekohaselt põhjendamata jälitustoimingu luba toob kaasa jälitustoiminguga kogutud tõendi lubamatuse, mis tähendab, et kohus ei arvesta seda.

Kontrollimise käigus selgus, et jälitustoimingute load olid üldjuhul põhjendatud ning kuriteokahtluse kontrollimiseks olid jälitustoimingud vajalikud. Paraku oli üksikuid jälitustoimikuid, mille kontrollimisel

tekkis siiski kahtlus, kas tol hetkel olemasolev teave (põhjendatud kuriteokahtlus) oli piisav selleks, et õigustada jälitustoimingutega tõendusteabe kogumist ning seeläbi isikute põhiõiguste piiramist.

Jälitusbade põhjendatus paraneb

Esile tuleb tõsta neid lube, milles oli põhjendatud jälitustoimingu vajalikkust, *ultima ratio* ehk viimase abinõu põhimõtet ning ka toimingute mõju jälgimissubjektile ja temaga seotud kolmandatele isikutele.

Eeluurimiskohtunikud järgivad ? väga üksikute eranditega ? viimaste aastate kohtupraktikas korduvalt väljendatud seisukohta, et jälitustoimingut lubava kohtumääruse põhjenduses peab esitama kohtu selge ja arusaadava argumentatsiooni ka jälitustoimingu vajalikkuse kohta.

Paraku ei olnud mõned prokuratuuri antud jälitusload eespool viidatud nõuete kohaselt põhjendatud. Kuivõrd nõuetekohaselt põhjendamata jälitustoimingu luba toob kaasa jälitustoiminguga kogutud tõendi lubamatuse, on sellise loa alusel toimunud jälitustegevus sisuliselt asjatu ressursikulu, mis riivab õigusvastaselt inimeste põhiõigusi.

Jälitustoimingute tegemine

Varasematel aastatel ei ole õiguskantsleri nõunikud tuvastanud ühtegi jälitustoimingut, mis oleks tehtud eeluurimiskohtuniku või prokuröri loata ning loas määratud tingimusi järgimata.

Siiski tuvastasid õiguskantsleri nõunikud lõppenud ülevaateperioodil, et ühe jälitustoimiku raames kuulati pealt ka inimes(t)e telefonivestlusi, kelle suhtes jälitustoimingu tegemiseks luba ei olnud. Sellest teavitati Politsei- ja Piirivalveameti sisekontrollibürood ning juhtunu asjaolude väljaselgitamiseks on alustatud kriminaalmenetlust.

Kontrollitud jälitustoimikute raames tehti jälitustoimingud üldjuhul eesmärgipäraselt. Mõne toimiku kontrollimisel tekkis siiski kahtlus, kas jälitusasutuse ja prokuratuuri ettevalmistav tegevus oli alati põhjalikult läbi kaalutud, et oleks õigustatud jälitustoimingutega tõendusteabe kogumiseks jälitustoimiku avamine ning seeläbi isikute põhiõiguste piiramine.

Õiguskantsler peab põhiõiguste kaitse seisukohast väga oluliseks, et jälitustoimikutesse lisataks sisulised kokkuvõtted. See aitab nii toimiku kontrollijal kui ka menetlejal hiljem hinnata, kas jälitustoiming oli tõesti eesmärgipärane ja põhjendatud. Samuti annab sisuline kokkuvõtte parema ülevaate põhiõiguste piiramise asjaoludest.

Paljuski tänu õiguskantsleri soovitudele on selline hea praktika üha enam levinud ka enamikus jälitusasutustes. Igas jälitustoimikus jälitustoimingute sisulist kokkuvõtet siiski ei ole.

Jälitustoimingust teavitamine

Kriminaalmenetluse seadustiku kohaselt teatatakse jälitustoimingust neile isikutele, kelle suhtes jälitustoiming tehti, aga ka teistele menetluse käigus tuvastatud isikutele, kelle õigust perekonna- või eraelu puutumatusle toiminguga oluliselt riivati. Tegemist on olulise isiku õiguste garantiiga. Teavitamise tohib edasi lükata või sellest loobuda üksnes prokuröri või kohtu loal, kui selleks on seaduses nimetatud alus.

Inimese eest, kelle perekonna- või eraelu puutumatus on riivatud, peab jälitustoiming jääma varjatuks üksnes nii kauaks ja sellises ulatuses, kui see on vajalik ja kooskõlas seadusega. Õigeaegne teavitamine kaitseb inimeste põhiõigusi, muu hulgas tagab kahtlustatavale ja süüdistatavale õiguse vaidlustada jälitustoimingute õiguspärasust.

Jälitusasutus peab teavitamiskohustuse täitma viivitamata, jälitustoimingu tegemise loa tähtaja lõppemisel. Termin „viivitamata“ on määratlemata õigusmõiste ning selle ajaline tähendus võib sõltuda paljudest

jälitustoimingute tegemisega seotud asjaoludest. Viivitamatuks teavitamiseks võib mõnel juhul pidada ka seda, kui inimest teavitatakse alles mitu kuud pärast jälitustoimingu loa lõppemist. Sel juhul on tavaliselt inimesi, kelle õigusi on riivatud, väga suur hulk, kogutud on hulgaliselt andmeid või toimingud võtavad aega. Oluline on, et inimese teavitamist ei lükata edasi ilma põhjendatud ja sisulise vajaduseta.

Inimeste teavitamine jälitustoimingust on järjekindlalt paranenud, kuid siiski tuleb ette ka põhjendamatut viivitust. Kontrollkäigu kokkuvõttes juhib õiguskantsler sellistele juhtumitele järjekindlalt tähelepanu.

Ühe jälitustoimiku põhjal tuvastati paraku ka juhtum, kus inimest ei olnud jälitustoimingust teavitatud ning puudus ka seda õigustav otsus.

Õiguskantsler on korduvalt märkinud, et nii jälitustoiminguid dokumenteerides kui ka inimesi teavitades tuleb teha selget vahet inimestel, kelle suhtes jälitustoiming tehti, ning inimestel, kelle õigusi selle tegevusega oluliselt riivati. Selline selge eristamine annab hea ülevaate jälitustoimiku menetlejale ning kontrollijatele, aga veelgi olulisem on, et asjas saab selgust teavituse saaja. Teisisõnu, teavituse saanud inimene peaks ilma lisaselgitusteta mõistma, kas jälitati teda või sattus ta mingil põhjusel jälitajate huviorbiiti seoses kellegi teise tegevusega.

Põhjendatuks ei saa lugeda nende inimeste tuvastamist ja teavitamist, kelle perekonna- või eraelu puutumatus pole jälitustoimingu käigus oluliselt piiratud. Kuna selline isiku tuvastamine (näiteks kogutakse tema kohta lisaandmeid mõnest infosüsteemist või andmebaasist) riivab omakorda isiku põhiõigusi, tuleks seda teha üksnes selge ja põhjendatud vajaduse korral.

Jälitustegevus muul seaduslikul alusel

Kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) § 126² lõike 10 kohaselt võib teha jälitustoiminguid KrMS-is sätestamata alusel, muu hulgas vangistusseaduse §-s 33², maksukorralduse seaduse §-s 81² ja tolliseaduse §-s 10 ning politsei ja piirivalve seaduse §-des 7⁵⁰ ja 7⁵², relvaseaduse §-s 35², tunnistajakaitse seaduse §-s 18¹ ning turvaseaduse §-s 46¹ loetletud juhtudel. Õiguskantsleri nõunik kontrollis, kui sageli on selliseid jälitustoiminguid tehtud (alates 2013. aastast).

Valdavalt (v.a tunnistajakaitse seaduse alusel tehtavad jälitustoimingud) on tegemist inimese eelneval kirjalikul nõusolekul toimuva järelevalvega, mille eesmärk on tema usaldusväärsuse kontrollimine. Lubatud jälitustoiminguks on tavaliselt inimese varjatud jälgimine, tunnistajakaitse seaduse alusel on võimalik ka postisaadetise varjatud läbivaatamine ning teabe salajane pealtkuulamine või -vaatamine.

Asjaomastelt asutustelt saadud teabest nähtub, et sel eesmärgil tuleb jälitustoiminguga teavet koguda pigem harva ning mõningate eriseaduste alusel ei ole jälitustoiminguga teabe hankimist aastatel 2013?2021 kordagi kasutatud. Lõviosa jälitustoiminguid on tehtud tunnistajakaitse seaduse alusel.

Koostöö Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoniga

Õiguskantsleri regulaarsetel kohtumistel Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoniga saavad Riigikogu liikmed vahetu ülevaate kontrollkäikude tulemuste ja muude järelevalve käigus (sh avalduste lahendamisel) ilmnenud probleemide kohta. Komisjoni liikmed saavad aga esitada jälitustegevust puudutavaid tähelepanekuid.